

HELPEDE PLUS

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteurs: Richard Prins; Daphne Ariaens

Inhoudelijke redactie: Annemieke Sluiter en Nynke Veenstra

Bronvermelding: www.huidziekten.nl

Titel: Helpende Plus

ISBN: 978 90 3725 353 5, maakt deel uit van pakket: 978 90 3725 351 1

Eerste druk/zevende oplage
© Boom beroepsonderwijs 2022

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl

INHOUDSOPGAVE

1. WERKEN MET DIT KEUZEDEEL	4
2. COMMUNICEREN	7
3. WET- EN REGELGEVING	22
4. OBSERVATIE	43
5. ZIEKTEN	65
6. MEDICIJNEN	105
7. WONDZORG	145
8. MICTIE	168
9. ROUW	187
10. UITDAGING	200

DIGITALE LEEROMGEVING

Bij sommige opdrachten heb je hulpmiddelen nodig. Bijvoorbeeld filmpjes, formulieren of een link naar een website. Deze staan allemaal in de digitale leeromgeving. Dit icoontje verwijst naar de digitale leeromgeving. Om hier te komen ga je naar digitaal.boomonderwijs.nl/beroepsonderwijs.

Eerste keer inloggen in de digitale omgeving

Voordat je de digitale leeromgeving kunt gebruiken moet je je licentie activeren.

- Overleg met je docent welk type account je gebruikt.
- Ga naar www.boomberoepsonderwijs.nl/licentie.
- Bekijk de instructiefilm of lees het stappenplan.
- Volg de stappen.

Daarna kun je aan de slag!

HELPEDE PLUS

Tijdens je opleiding doe je een aantal keuzedelen. Ze zijn bedoeld om je voor te bereiden op het werk dat je later gaat doen. Je school bepaalt welke keuzedelen je kunt volgen en waar en wanneer je aan een keuzedeel werkt. Dat kan op school zijn, op je stage en/of thuis.

In dit keuzedeel leer je over en oefen je met verzorgende vaardigheden die in het werkveld van zorg en welzijn veel gevraagd worden. Je leert werken volgens protocollen die bijvoorbeeld een rol spelen bij het verzamelen van gegevens via het meten van pols, bloeddruk en temperatuur en bij het toedienen van medicatie, het druppelen van ogen, oren of neus van de cliënt. Naast deze vaardigheden leer je ook veel over wet- en regelgeving, ziekten, medicijnen, observeren, communiceren en rapporteren.

 Bekijk het filmpje. Welke dingen geven de helpende plus plezier in zijn werk? Welke van deze dingen lijken jou ook leuk?

LEERDOELEN

Je kunt:

- beoordelen wanneer een collega geraadpleegd moet worden bij het uitvoeren van eenvoudige verzorgende handelingen
- cliënten informeren over therapietrouw
- omgaan met onbegrepen gedrag
- handelen in acute situaties en deze rapporteren
- observatiegegevens verzamelen (meten van pols, bloeddruk, temperatuur, bewustzijn en ademhaling)
- bijwerkingen signaleren
- werken met medicatieoverzichten en soorten uitgiftesystemen/baxtersysteem
- de juiste medicijnen aanreiken aan de cliënt
- de medicatie die is aangereikt controleren en registreren
- medicatie toedienen uit uitgiftesysteem/baxtersysteem, via de mond, ogen, huid, neus en rectaal
- transdermale pleisters aanbrengen
- de huid van de cliënt zalven

- de ogen van de cliënt druppelen/zalven
- de oren van de cliënt druppelen
- de neus van de cliënt druppelen en sprayen
- Microlax toedienen
- wondbehandeling uitvoeren bij een rode wond
- protocollen toepassen
- een katheterzakje legen en verwisselen
- een urineopvangzak doorkoppelen
- de gezonde huid rondom een urethrale verblijfskatheter of suprapubische katheter verzorgen verwijderen
- een condoomkatheter verwisselen
- een externe katheter verwisselen
- gebruikmaken van (digitale) middelen om veilig en ergonomisch te werken
- steunkousen, compressiekousen en therapeutische elastische kousen aan- en uittrekken

Je hebt basiskennis van:

- wet- en regelgeving
- COPD, diabetes, dementie, reuma, CVA, parkinson
- het omgaan met ziektebeelden van cliënten
- het omgaan met oncologie, chemotherapie en bestraling
- de consequenties voor jezelf en de omgeving bij chemotherapie en bestraling
- de werking en bijwerkingen van veelvoorkomende medicatie
- de interactie tussen verschillende soorten medicatie
- wondzorg
- de anatomie van het urinewegstelsel
- aandoeningen aan urinewegstelsel in relatie tot een verblijfskatheter
- het stervensproces en palliatieve zorg en de invloed ervan op de verzorging en omgeving.

Dit keuzedeel bestaat uit:

- *Theorie en opdrachten*
Hierbij leer je over de praktijk en oefen je er mee. In sommige opdrachten werk je aan beroepsproducten. Deze opdrachten herken je aan [BP]. De beroepsproducten kun je verzamelen in je portfolio en heb je nodig om de uitdaging aan het einde van het keuzedeel goed af te ronden. De beroepsproducten in dit keuzedeel zijn:
  - Beschrijving onbegrepen gedrag
  - Folder richtlijn omgaan met probleemgedrag bij mensen met dementie
  - Presentatie therapietrouw
  - Folder hulpmiddelen
  - Poster de verschillende stadia van kanker
  - Presentatie persoonlijke beschermingsmiddelen
  - Informatiefolder behandeling incontinentie
  - Flyer incontinentie
  - Informatiefolder aandoeningen aan het urinewegstelsel
  - Folder rouwen en sociale achtergrond
  - Fotoverhaal rouwverwerking.
- *Test je kennis*
Hiermee kun je zelf je kennis van de theorie testen.
- *Uitdaging*

WERKEN MET DIT KEUZEDEEL

Dit is het eindproduct en de afronding van het keuzedeel, waar je het hele keuzedeel naartoe werkt. Hier word je op beoordeeld. In de uitdaging organiseer je een voorlichtingsmarkt over de opleiding Helpende plus. Je geeft een inhoudelijke presentatie over wat je hebt geleerd en je richt een marktkraampje in waar mensen kunnen zien wat je hebt gedaan tijdens dit keuzedeel.

- *Theorietoets*
Je docent besluit of je ter afsluiting een theorietoets maakt.

Dit hoofdstuk gaat over communiceren in de beroepspraktijk. Communicatie en gespreksvoering zijn belangrijk in het contact dat je met de cliënt, de mantelzorger en je collega's hebt. Als helpende plus moet je over bepaalde gespreksvaardigheden beschikken. Ook is het heel belangrijk om goed te kunnen rapporteren. Hierbij let je er altijd op dat de rapportage beknopt en duidelijk is, zodat er geen misverstanden kunnen ontstaan.

THEORIEBRON RAPPORTAGE

Om goede zorg te kunnen leveren is een goede rapportage onmisbaar. Door goed te rapporteren weet iedereen wat er speelt en kan er goede en passende zorg geleverd worden. Het is belangrijk om altijd de rapportages goed te lezen voordat je gaat werken en om je werk af te sluiten met een goede rapportage. Soms is het best lastig om een goede rapportage te schrijven. Iedereen moet begrijpen wat je bedoelt, wat er is gebeurd en wat er gedaan moet worden. Lees na het schrijven je rapportage door en vraag jezelf daarbij af of het begrijpelijk is voor anderen. Bij een belangrijke en ingewikkelde rapportage is het verstandig een collega te vragen de rapportage te lezen en te vragen of alles duidelijk is.

Regels voor een goede rapportage

Bij het schrijven van een rapportage zorg je ervoor dat je dat feitelijk, controleerbaar en begrijpelijk doet. Een cliënt heeft inzage in zijn dossier en kan dus lezen wat jij hebt geschreven. Schrijf daarom op een respectvolle manier over de cliënt en zijn familie.

Belangrijke regels bij het rapporteren zijn:

- Wees concreet in wat je schrijft.
- Beschrijf feiten en geen meningen.
- Stel geen diagnose, daartoe ben je niet bevoegd.
- Schrijf respectvol.
- Schrijf niet meer dan nodig, wees beknopt waar het kan.
- Schrijf begrijpelijk voor anderen, ook als ze de cliënt niet kennen.
- Schrijf leesbaar en zonder fouten.

OPDRACHT 1 Feitelijk en respectvol

Lees de zinnen. Het zijn voorbeelden van hoe je niet moet rapporteren. Pas de zinnen aan zodat ze wel feitelijk en respectvol zijn in het zorgdossier. Als je informatie mist, mag je het zelf verzinnen.

ONJUISTE RAPPORTAGE	JUISTE RAPPORTAGE
Mevrouw krijgt wel erg weinig bezoek. Haar dochter komt maar een keer per maand, dat is veel te weinig.	
Meneer was vanmorgen erg chagrijnig en wilde niet uit bed komen.	
Meneer moest vandaag wel erg vaak naar het toilet.	

ONJUISTE RAPPORTAGE	JUISTE RAPPORTAGE
Ik denk dat mevrouw depressief is. Ze had vandaag geen zin om uit bed te komen.	
Toen ik vanmorgen de kamer van meneer binnenkwam, heb ik eerst even het raam opengezet. Daarna heb ik een kopje thee aan meneer gegeven met daarin twee suikerklontjes. We hebben gesproken over het bezoek van zijn kleindochter. Ze is gisteren op bezoek geweest en heeft meneer verteld dat ze gaat trouwen met haar vriend. Meneer was erg verdrietig omdat hij graag bij dit feest had willen zijn, maar weet dat dit gezien zijn gezondheid niet kan. Meneer een luisterend oor geboden en gesproken over zijn eigen trouwfeest. Na het gesprek ging het al wat beter met hem.	
Mevrouw vindt het fijn als we haar rug na het douchen even insmeren met haar favoriete bodylotion.	
Meneer Mans is misselijk.	

OPDRACHT 2 Rapportage schrijven

Inge is werkzaam als helpende plus op een afdeling voor psychogeriatric. Mevrouw Van Duin is 86 jaar, dementerend en heeft diabetes type 2. Ze woont sinds een jaar op de afdeling waar Inge werkt. Als Inge bij mevrouw in haar kamer komt, merkt ze dat mevrouw erg stilletjes is. Ze reageert bijna niet op Inge die vrolijk groetend de kamer binnenkomt. Pas wanneer Inge voor mevrouw staat en haar nog een keer groet, kijkt mevrouw Van Duin haar aan. Ze heeft een wazige, afwezige blik en reageert erg traag. Wanneer Inge nogmaals aan mevrouw vraagt hoe het met haar is, reageert ze erg boos: 'Hou toch eens op met je gezeur!'

Inge besluit haar bloedsuikerspiegel te controleren. Omdat mevrouw erg onrustig is en boos reageert, vraagt Inge aan collega Fred of hij haar even wil assisteren. Fred is verzorgende. Samen lukt het hen om de suikerspiegel van mevrouw te controleren. Ze heeft een bloedsuikerwaarde van 2.8. Inge en Fred overleggen met de arts wat te doen met deze lage waarde. Ze krijgen de opdracht om mevrouw een glas zoete limonade en een boterham met kaas te geven. Daarbij moet ze goed observeren hoe mevrouw reageert. Nadat mevrouw haar limonade en boterham op heeft, controleert Inge de vitale functies van mevrouw. De hartslag van mevrouw is 70 slagen per minuut. Inge en Fred spreken af dat Inge de rapportage maakt.

Na een halfuur reageert mevrouw Van Duin weer alert. Inge heeft een gesprek met haar en vraagt aan mevrouw of ze weet welke dag van de week het vandaag is en of ze weet waar ze is: 'Doe niet zo gek malle meid, tuurlijk weet ik waar ik ben en welke dag het is.' Zo kent Inge mevrouw Van Duin weer. Met een vrolijke groet neemt Inge afscheid: 'Ik kom later nog even weer bij u langs hoor, nu eerst even de administratie doen.'

Schrijf een korte rapportage van de situatie.

THEORIEBRON PROFESSIONELE COMMUNICATIE

Van de helpende plus wordt verwacht dat hij alle cliënten beroepsmatig kan begeleiden. In **professionele communicatie** staat de cliënt centraal en de communicatie is erop gericht dat je samen een doel bereikt. Het gaat alleen over de dingen die te maken hebben met de problemen van de cliënt. Je luistert en geeft een gevoel van veiligheid. Vertrouwen is heel belangrijk in de omgang met de cliënt.

Het gaat niet om je eigen ideeën en je eigen gevoelens. De cliënt verwacht van de helpende dat die bij hem terecht kan met zijn zorgen en problemen en zal zich verder niet bezighouden met wat dit voor de helpende betekent. Er is dus sprake van eenrichtingverkeer.

Professionele relatie

Een **professionele relatie**, of een werkrelatie, is een relatie die je hebt door je werk. Een professionele relatie ontstaat niet spontaan en de rollen liggen vanaf het begin al vast. De helpende plus heeft bijvoorbeeld de rol van verzorger en begeleider. De cliënt heeft de rol van zorgvrager. Een professionele relatie heeft drie kenmerken:

- Er is een doel dat vooraf is gesteld, bijvoorbeeld: je wast de cliënt.
- Er is een vooraf vastgestelde tijd, bijvoorbeeld: twee keer per dag een half uur gedurende drie maanden.
- Er is een beloning. De een betaalt, de ander verdient.

Professionele afstand of nabijheid

In een professionele relatie moet je lichamelijke en psychologische afstand tot de cliënt bewaren. Je moet een oncomfortabel gevoel kunnen uitschakelen. Als je een verdrietige cliënt in een gesprek wilt troosten, kun je niet anders dan in zijn privéruimte komen, ook wanneer de cliënt niet zo prettig ruikt, kwijlt of net heeft overgegeven. Er zijn ook cliënten die geen anderen in hun nabijheid willen hebben.

Basishouding

Nabijheid, respect, empathie en echtheid vormen samen de basishouding van de helpende. Dat is jouw houding tegenover alle cliënten. Je stelt je open voor de cliënt, je leeft je in, je oordeelt niet, maar luistert en reageert op een echte manier. Door de cliënt op die manier tegemoet te treden, geef je hem het gevoel dat je aandacht voor hem hebt. Deze houding schept vertrouwen bij de cliënt, waardoor je een vertrouwensband kunt opbouwen.

Culturele verschillen

In een andere cultuur kunnen er andere normen en waarden en andere rituelen zijn. Er kan bijvoorbeeld een andere betekenis worden gegeven aan non-verbale communicatie. Als je hiervan niet goed op de hoogte bent, kan dit je professionele relatie beïnvloeden. Er zijn bijvoorbeeld culturen waarin mensen elkaar geen hand geven of geen oogcontact maken. Voordat je een cliënt uit een andere cultuur verzorgt, onderzoek je of er andere waarden en normen zijn waarmee je rekening moet houden. Dat doe je door met de cliënt of zijn familie te praten en de wensen te bespreken.

OPDRACHT 3 Empathie

Doe deze opdracht in een groep van drie. Verzin een korte casus waarin de een de ander een emotionele gebeurtenis gaat vertellen. Bijvoorbeeld: student 1 vertelt aan student 2 dat zijn konijn is overleden en dat hij hier erg verdrietig over is.

Bekijk de voorbeeldzinnen op de website.

Kies vier voorbeeldzinnen uit die passen bij de casus die jullie hebben. Voer het gesprek en maak gebruik van de zinnen. Student 3 observeert het gesprek. Evalueer na afloop van het gesprek met elkaar. Wat deed de empathische reactie van student 2 met student 1? Wissel van rol en voer een volgend gesprek.

OPDRACHT 4 Professionele houding en intimiteit

Ieder mens heeft een intieme grens. De intieme grens bepaalt hoe dichtbij iemand anders mag komen. Zowel lichamelijk als geestelijk. Hoe dichtbij mag iemand komen?

Pak twee vellen papier. Schrijf boven het ene papier 'lichamelijke grenzen' en boven het andere 'psychologische grenzen'. Zet in het midden het woord 'ik'. Maak gebruik van het hele papier. Schrijf op het papier 'lichamelijke grenzen' de mensen die je kent. Vraag je daarbij af: wie mag dichtbij komen en wie mag minder dichtbij komen? Zet de mensen die dichtbij mogen komen vlak bij 'ik' en de mensen die minder dichtbij mogen komen verder weg. Doe daarna hetzelfde met het papier 'psychologische grenzen'. Denk daarbij aan een emotionele gebeurtenis die je zelf hebt meegemaakt. Schrijf nu weer de namen op van de mensen die je kent. Wie mag in deze situatie dichtbij komen en wie minder? Bespreek na afloop de beide papieren met een klasgenoot. Je hoeft niet te vertellen welke situatie je hebt gekozen voor 'psychologische grenzen'. Wat valt jullie op als je elkaars papieren bekijkt?

OPDRACHT 5 Cliëntgerichte zorg in een kleurrijke wereld

Bekijk het filmpje.

Vertel in je eigen woorden wat je in hebt gezien, in ongeveer een half A4'tje.